

Jean Van Lierde (1926 - 2006)

Dienstweigeraar en gewetenbezwaarde kent men sinds eeuwen. Dikwijls konden zij op één of andere manier hun verplichtingen afkopen. Het in België verfoeide 'lotelingensysteem', afgeschaft in 1913, leende zich hier uitstekend toe. Dienstweigeraars schoven meestal politieke of religieuze motieven naar voor. Zij waren vroeger dikwijls blootgesteld aan een gevangenisstraf. Berten Fermont bijvoorbeeld weigerde in 1931 dienst te nemen in het Belgische leger "zolang wij Vlamingen niet alle recht krijgen waarop een volk aanspraak kan maken". Zijn duidelijke politieke motieven leidden tot een veroordeling door de Brusselse krijgsraad. Hij liep een gevangenisstraf van 2 jaar op en overleed bovendien aan tuberculose tijdens het uitzitten van deze straf.

Toen de liberale politicus Albert Devèze in 1933 als minister van landsverdediging een wetsvoorstel formuleerde die alle pacifistische propaganda en het verspreiden van antimilitaristische ideeën verbood, stuurden Marcel Dieu en Léo Campion hun militair zakboekje terug. Ook zij liepen een gevangenisstraf op. Tijdens hun proces werden zij verdedigd door niemand minder dan Paul-Henri Spaak, meermaals minister tussen 1936 en 1964. Van 1957 tot 1961 was hij Secretaris generaal van de NAVO.

Jean Van Lierde heeft de verdienste om mee aan de basis te liggen van het Belgische statuut van gewetenbezwaarde. Marcel Dieu, alias Hem Day, was daarbij een bijzondere bron van inspiratie. Wanneer Jean Van Lierde in 1949 zijn oproepingsbevel krijgt stuurt hij een open brief naar de minister van Landsverdediging, hier weer Albert Devèze ... Vanuit zijn diep christelijke overtuiging is het voor hem onmogelijk om de wapens op te nemen. Hij vervoegde zijn eenheid in Luik en werd prompt in het "cachot" opgesloten voor weigering van bevel. Daarna werd hij overgebracht naar de gevangenis van Luik. De pers, met uitzondering van een socialistisch jongeren weekblad, hield zich afzijdig. Een actiecomité voor een wettelijk statuut van gewetenbezwaarde zag het levenslicht. Na een lange lijdensweg lag er in 1955 een wetsvoorstel op tafel. De stemming ervan volgde pas in 1964.

Gedurende zijn hele leven was Jean Van Lierde overtuigd pacifist. Hij verzamelde een indrukwekkend archief en stichtte samen met Paul Carette en Antoine Allard het Vredeshuis in de Van Elewystraat te Elsene dat tal van pacifistische organisaties huisvest. In het Vredeshuis is het archief van Jean Van Lierde ondergebracht. Zijn persoonlijke documenten kan men in het Mundaneum te Mons raadplegen.